

הַלְבוֹת אִישׁוֹת פֶּרֶק ה

א. הַמִּקְדָּשׁ בְּדָבָר שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָאָה כְּגוֹן חֶמֶץ בַּפֶּסַח אוֹ בָּשָׂר בַּחֲלָב, וְכִיּוּצָא בֵּהֶן מִשְׁאָר אִסּוּרֵי הֲנָאָה אֵינָה מְקַדְּשֶׁת; וְאִפְלוּ הִיא אָסוּר בַּהֲנָאָה מִדְּבָרֵיהֶם, כְּגוֹן חֶמֶץ בַּשָּׂעָה שְׁשִׁית מִיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר אֵינָה מְקַדְּשֶׁת.

ב. עָבַר וּמָכַר דָּבָר הָאָסוּר בַּהֲנָאָה, וְקִדַּשׁ בְּדָמָיו הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת: חוּץ מֵעֲבוּדָה זָרָה שְׁאֵם קִדַּשׁ בְּדָמֶיהָ, אֵינָה מְקַדְּשֶׁת, מִפְּנֵי שְׂדֵמִי עֲבוּדָה זָרָה, אָסוּרִין בַּהֲנָאָה כְּמוֹהָ.

ג. הַמִּקְדָּשׁ בַּפֶּרֶשׁ עֶגֶל עֲבוּדָה זָרָה, אֵינָה מְקַדְּשֶׁת, שֶׁהַכֹּל מֵעֲבוּדָה זָרָה אָסוּר בַּהֲנָאָה, שֶׁנֶּאֱמָר "וְלֹא-יִדְבֹּק בִּידָךְ מְאוּמָה, מִן-הַחֶרֶם" (דְּבָרִים יג, יח). אָבֵל הַמִּקְדָּשׁ בַּפֶּרֶשׁ שׁוֹר הַנִּסְקָל, הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת אֵף עַל פִּי שֶׁשׁוֹר הַנִּסְקָל אָסוּר בַּהֲנָאָה, פֶּרֶשׁוֹ אֵינוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה, שְׂאֵינוֹ דָּבָר חָשׁוּב לְגַבֵּי הַשׁוֹר.

ד. הַמִּקְדָּשׁ בַּפְּרוֹת שְׁבִיעִית, אוֹ בְּאֶפֶר פָּרָה אֲדָמָה, אוֹ בְּמִים שְׂמִלְאָן לַעֲשׂוֹתָן מִי נָדָה הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת.

ה. הַמִּקְדָּשׁ בַּהֲקִדָּשׁ שְׁלִבְדָּק הַבֵּית בְּשׁוּגַג הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת, וְהוּא יִשְׁלַם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לַהֲקִדָּשׁ, וְיָבִיא אֲשָׁמוֹ כְּדִין כָּל מוֹעֵל בַּשָּׁגָגָה; וְאִם קִדַּשׁ בּוֹ בְּמִזִּיד, אֵינָה מְקַדְּשֶׁת. קִדְּשָׁה בְּמַעַשֵׂר שְׁנִי, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד אֵינָה מְקַדְּשֶׁת: לְפִי שְׂאִין לוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׂאֵר חֲפָצָיו עַד שִׁיתְחַלֵּל, שֶׁנֶּאֱמָר בְּמַעַשֵׂר "לֵה', הוּא" (ויקרא כז, ל).

ו. כּוֹהֵן שֶׁקִּדַּשׁ בַּחֲלָקוֹ מִקְדָּשֵׁי קֳדָשִׁים, אוֹ מִקְדָּשִׁים קְלִים אֵינָה מְקַדְּשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִתְרוּ אֵלָּא לְאֲכִילָה בְּלֶבֶד; אָבֵל כּוֹהֵן שֶׁקִּדַּשׁ בְּתֵרוּמָה גְּדוּלָּה, וּבְתֵרוּמַת מַעַשֵׂר, וּבְכַפּוּרִים, וְכֵן לֹא שֶׁקִּדַּשׁ בְּמַעַשֵׂר רֵאשׁוֹן, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁקִּדַּשׁ בְּמַעַשֵׂר עֲנִי הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת.

ז. מִתְּנֹת שֶׁלֹּא הוֹרָמוּ, הָרִי הֵן כָּמִי שֶׁהוֹרָמוּ. לְפִיכָךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ טְבָלִים מִבֵּית אָבִי אָמוֹ כּוֹהֵן, וְהַפְּרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה וּמַעַשְׁרוֹת הָרִי הֵן כְּתֵרוּמוֹת וּמַעַשְׁרוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ בִּירְשָׁה מֵאָבִי אָמוֹ; וְאִם קִדַּשׁ בֵּהֶן אִשָּׁה, הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאִינָן רְאוּיִין לוֹ לְאֲכִילָה, יֵשׁ לוֹ לְמַכְרֵן לְמִי שֶׁהֵן רְאוּיִין לוֹ.

ח. אָבֵל יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּדַּשׁ בְּתֵרוּמָה שֶׁהַפְּרִישׁ מִגִּרְנוֹ, אֵינָה מְקַדְּשֶׁת: שֶׁהָרִי אֵין לוֹ לְמַכְרָהּ, וְאֵין לוֹ בָּהּ אֵלָּא טוֹבַת הֲנָאָה, לְפִי שְׁנוֹתָנָה לְכָל כּוֹהֵן שִׁירָצָה; וְטוֹבַת הֲנָאָה אֵינָה מִמּוֹן.

ט. הַמִּקְדָּשׁ אֶת הָאִשָּׁה בְּגִזֵּל, אוֹ בְּגִנְבָה, אוֹ בַּחֲמֵס אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעֻלִּים וְנוֹדַע שֶׁקָּנָה אוֹתוֹ דָּבָר בִּיאֻשׁ, הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת; וְאִם לֹא, אֵינָה מְקַדְּשֶׁת.

י. הַנִּכְנָס לְבֵית חֲבֵרוֹ, וְלָקַח לוֹ כְּלִי אוֹ אָכַל וְכִיּוּצָא בֵּהֶן, וְקִדַּשׁ בּוֹ אִשָּׁה, וּבָא בְּעַל הַבֵּית אֵף עַל פִּי שְׂאֵמֶר לוֹ, לָמָּה לֹא נִתְּתָ לָהּ דָּבָר זֶה, שֶׁהוּא טוֹב מִמָּה שֶׁנִּתְּתָ לָהּ אֵינָה מְקַדְּשֶׁת: שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ דָּבָר זֶה, אֵלָּא כְּדִי שֶׁלֹּא לְהִתְפַּיֵּשׁ עִמּוֹ, וְהוֹאִיל וְקִדַּשׁ בְּמִמּוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ, הָרִי זֶה גִּזֵּל וְאֵינָה מְקַדְּשֶׁת. וְאִם קִדְּשָׁה בְּדָבָר שְׂאִין בְּעַל הַבֵּית מִקְפִּיד עָלָיו, כְּגוֹן תְּמָרָה אוֹ אֶגְזֵז הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת מִסָּפֵק.

יא. הִיתָה סְחוּרָה בֵּינוֹ וּבֵין חֲבֵרוֹ, וְחִלְקָהּ שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ,

וְקִדַּשׁ בַּחֲלָקוֹ הוֹאִיל וְצָרִיכָה שׁוּמַת בֵּית דִּין, אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת:
שְׂאִין זֶה נוֹטֵל לְעַצְמוֹ מֵה שִׁירְצָה, וַיִּנִּיחַ מֵה שִׁירְצָה.

יב. גָּזַל אֶת הָאִשָּׁה אוֹ גָּנַב מִמֶּנָּה אוֹ חֲמָסָה, וַחֲזַר וְקִדְּשָׁה בְּגִזְלָהּ
וּבְגִנְבָּהּ וּבְחֲמָסָהּ שְׁלָהּ, וְאָמַר לָהּ, הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת לִי בּוֹ אִם קָדָם
בִּינִיָּהֶן שְׂדוּכִין, וְנִטְלָה וְשִׁתְקָה הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת; וְאִם לֹא שִׁדָּךְ
אוֹתָהּ מֵעוֹלָם אָף עַל פִּי שִׁשְׁתָּקָה כְּשֶׁנָּתַן לָהּ דְּבָרִים אֱלוֹ בְּתוֹרַת
קְדוּשִׁין, אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת; וְאִם אָמְרָה הִין, הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת.

יג. וְכֵן אִם נָתַן לָהּ פְּקֻדוֹן וְאָמַר לָהּ, כְּנָסִי פְּקֻדוֹן זֶה, וַחֲזַר
וְאָמַר לָהּ, הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת לִי בּוֹ אִם אָמַר לָהּ קָדָם שִׁתְּטַלְנוּ,
וְנִטְלָתוֹ וְשִׁתְקָה הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת; וְאִם אַחֵר שִׁנְטַלְתּוֹ בְּתוֹרַת
פְּקֻדוֹן אָמַר לָהּ, הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת בּוֹ, וְשִׁתְקָה אֵין זֶה כְּלוּם,
שְׁכָל שִׁתְּיָקָה שְׁלֹא אַחֵר מִתֵּן מַעוֹת אֵינָהּ מוֹעֵלֶת; אֲבָל אִם אָמְרָה
הִין אַחֵר שִׁנְטַלָּהּ, הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת.

יד. הַחֲזִיר לָהּ חֹב שֶׁהָיָה לָהּ אֶצְלוֹ, וְאָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת
בּוֹ קָדָם שִׁתְּטַלְנוּ, וְנִטְלָתוֹ וְשִׁתְקָה אִם הָיָה בִּינִיָּהֶן שְׂדוּכִין, הֲרִי
זֶה מְקַדְּשֶׁת; וְאִם לֹא שִׁדָּךְ אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת, עַד שֶׁתֹּאמַר הִין. וְאִם
אָמַר לָהּ אַחֵר שִׁנְטַלָּהּ הַחֹב שְׁלָהּ, הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת בּוֹ וְאֶפְלוֹ
אָמְרָה הִין, אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת: שֶׁהֲרִי לֹא הִגִּיעַ לְיָדָהּ מִמֶּנּוּ כְּלוּם,
אֲלֹא שְׁלָהּ נִטְלָה; וְכִבֵּר נִפְרַע חֹבּוֹ מִשְׁעָה שִׁנְטַלָּהּ, וְאֵינָהּ
יְכוּלָה לַחֲזֹר וּלְתַבְּעוֹ בַּחֹב פַּעַם אַחֲרָת.

טו. הַמְּקַדֵּשׁ בְּמִלּוֹה אֶפְלוֹ הִיתָה בְּשֹׁטֵר, אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת. כִּיצַד:
כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ אֶצְלָהּ חֹב דִּינָר, וְאָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת לִי
בְּדִינָר שֵׁישׁ לִי בִידָךְ אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁהַמִּלּוֹה לְהוֹצֵאָהּ
נִתְּנָה, וְאֵין כָּאֵין דְּבַר קִיָּם לְהַנּוֹת בּוֹ מַעֲתָה, שְׁכִכָּר הוֹצִיאָהּ אוֹתוֹ
דִּינָר וְעִבְרָה הִנָּאתוֹ.

טז. הָיָה לוֹ אֶצְלָהּ מִלּוֹה עַל הַמִּשְׁכּוֹן, וְקִדְּשָׁה בְּאוֹתָהּ מִלּוֹה,
וְהַחֲזִיר לָהּ אֶת הַמִּשְׁכּוֹן הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת: שֶׁהֲרִי הִיא נִהְיִיתָ
בַּמִּשְׁכּוֹן מַעֲתָה, וְהֲרִי הִגִּיעָה הִנָּאתָ לְיָדָהּ.

יז. הַמְּקַדֵּשׁ בַּהֲנָאת מִלּוֹה, הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת. כִּיצַד: כְּגוֹן
שֶׁהָיָה אוֹתָהּ עֵתָה מֵאֲתִים זָוָה, וְאָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת לִי
בַּהֲנָאת זָמַן שְׂאֲרוּיָח לִיךְ בְּמִלּוֹה זֶה, שֶׁתִּהְיֶה בִידָךְ כֶּף וְכֶף יוֹם,
וְאֵינִי תוֹבֵעָה מִמֶּךָ עַד זָמַן פְּלוּנִי הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת, שֶׁהֲרִי יֵשׁ לָהּ
הִנָּאתָ מַעֲתָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִלּוֹה זֶה עַד סוֹף זָמַן שְׁקִבֵּעַ; וְאִסּוּר
לַעֲשׂוֹת כֵּן, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּרִבִּית. וּפְרָשׁוֹ רַבּוּתִי בַּהֲנָאת מִלּוֹה,
דְּבָרִים שְׂאִין רְאוּי לְשִׁמְעוֹן.

יח. אָמַר לָהּ, הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת לִי בְּפִרוּטָה זֶה, וּבַחֹב שֵׁישׁ
לִי אֶצְלִיךְ הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת; וְכֵן אִם אָמַר לָהּ, בְּמִלּוֹה שֵׁישׁ לִי
אֶצְלִיךְ, וּבְפִרוּטָה זֶה הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת. הָיָה לוֹ חֹב בִּיד אַחֲרִים,
וְאָמַר לָהּ, הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת לִי בַּחֹב שֵׁישׁ לִי בִיד זֶה, בְּמַעֲמַד
שְׁלִשְׁתָּן הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת.

יט. קִדְּשָׁה בְּפְקֻדוֹן שֵׁישׁ לוֹ בִּידָהּ, אוֹ בְּשֹׂאֶלָה שֶׁהִשְׁאִילָהּ
אִם הָיָה הַפְּקֻדוֹן וְהַשְׁאִילָהּ אוֹ שׁוּוֹה פְּרוּטָה מֵהֶן קִיָּם בְּרִשׁוּתָהּ,
הֲרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת. אָמַר לָהּ, הֲרִי אֶת מְקַדְּשֶׁת לִי בְּשִׁכָּר שֶׁאֲדַבֵּר
עֲלֶיךָ לְשִׁלְטוֹן, וְדַבֵּר עָלֶיהָ, וְהַנִּיחָהּ הַשְׁלִטוֹן וְלֹא תִבְעָה אֵינָהּ
מְקַדְּשֶׁת, אֲלֹא אִם נָתַן לָהּ פְּרוּטָה מִשְׁלוֹ: שֶׁהִנָּאתָ שְׁבָאָה לָהּ
מִדְּבָרֶיהָ הֲרִי הִיא כְּמִלּוֹה, וְהַמְּקַדֵּשׁ בְּמִלּוֹה אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת.

ב. הרי את מקדשת לי במלאכה זו שאעשה עמך, ועשה עמה אינה מקדשת, אלא אם כן נתן לה פרוטה משלו: לפי שהשכירות, יזכה בה הפועל מתחלה ועד סוף כל זמן שיעשה מקצת מן המלאכה, יזכה במקצת מן השכר; ונמצא השכר כלו מלוה אצלה, והמקדש במלוה אינה מקדשת.

כא. האשה שאמרה, תן דינר לפלוני מתנה ואתקדש אני לך, ונתן ואמר לה, הרי את מקדשת לי בהנאת מתנה זו שנתתי על פיך הרי זו מקדשת: אף על פי שלא הגיע לה כלום, הרי נהנת ברצונה שנעשה ונהנה פלוני בגללה.

כב. וכן אם אמרה לו, תן דינר לפלוני מתנה ואתקדש לו, ונתן לו, וקדשה אותו פלוני ואמר לה, הרי את מקדשת לי בהנאת מתנה זו שקבלתי ברצונך הרי זו מקדשת.

כג. אמר לה, הא לך דינר זה מתנה והתקדשי לפלוני, וקדשה אותו פלוני ואמר לה, הרי את מקדשת לי בהנאה זו הבאה לך בגללי הרי זו מקדשת, אף על פי שלא נתן לה המקדש כלום.

כד. אמרה לו, הא לך דינר זה מתנה ואתקדש לך, ולקחו ואמר לה, הרי את מקדשת לי בהנאה זו שקבלתי ממך אם אדם חשוב הוא, הרי זו מקדשת, שהנאה יש לה בהיותו נהנה ממנה, ובהנאה זו תקנה עצמה לו.

כה. האומר לאשה, התקדשי לי בדינר, והרי זה המשכון בידך עד שאתן הדינר אינה מקדשת: לא הדינר הגיע לידה, ולא המשכון נתן להיותו שלה. היה בידו משכון על חוב שיש לו אצל אחרים, וקדש בו אשה אף על פי שאינו שלו, הרי זו מקדשת, מפני שבעל חוב, יש לו מקצת קנין בגופו שלמשכון.

כו. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי בדינר זה, על מנת שתחזיריהו לי אינה מקדשת, בין החזירה בין לא החזירה: שאם לא החזירתו, הרי לא נתקיים התנאי; ואם החזירתו, הרי לא נהנת ולא הגיע לידה כלום.

כז. נתן לה אגדה שלהדס וכיוצא בה ואמר לה, הרי את מקדשת לי בזו, וקבלה אותה, ואמרו לו והלוא אין בה שווה פרוטה, ואמר תתקדש בארבעה זוזים המחבאים בתוך האגדה אם אמרה הין, הרי זו מקדשת. ואם שתקה אינה מקדשת במעות אלו, שהשתיקה שלאחר מתן מעות לידה אינה מועלת; ותהיה מקדשת בספק, מפני האגדה שמא תשוה פרוטה, במקום אחר.

כח. האומר לאשה, התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בזו, התקדשי לי בזו אם יש באחת מהן שווה פרוטה, הרי זו מקדשת; ואם לאו אינה מקדשת אלא מספק, שמא תשוה תמרה אחת פרוטה במדינה אחרת.

כט. אמר לה, התקדשי לי בזו ובזו ובזו אם יש בכלם שווה פרוטה, מקדשת; ואם לאו, אינה מקדשת אלא מספק. היתה אוכלת ראשונה ראשונה אם יש באחרונה שווה פרוטה, מקדשת; ואם לאו, אינה מקדשת אלא מספק שאותן תמרים שאכלה, הרי הן כמלוה, והמקדש במלוה אינה מקדשת, ונמצא שאין הקדושין אלא בתמרה אחרונה.

ל. אמר לה, הרי את מקדשת לי באלו אם יש בכלן שווה

פרוטה, מקדשת: אף על פי שהיא אוכלת ראשונה ראשונה, שלה היא אוכלת.

לא. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי בכוס זה אם היה מלא מים הרי זו מקדשת בו, ובמה שבתוכו; ואם היה מלא יין הרי זו מקדשת בו, ולא במה שבתוכו. ואם היה מלא שמן הרי זו מקדשת במה שבתוכו, ולא בו; לפיכך אם לא היה בשמן שווה פרוטה, הרי זו מקדשת בספק, ואם היה בשמן שווה פרוטה, הרי זו מקדשת ודאי: ואין משגיחין על הכוס.

הלכות אישות פרק ו

א. המקדש על תנאי אם נתקיים התנאי, מקדשת; ואם לא נתקיים, אינה מקדשת: בין שהיה התנאי מן האיש, בין שהיה מן האשה. וכל תנאי שבעולם בין בקדושין, בין בגרושין, בין במקח וממפר, בין בשאר דיני ממון צריך להיות בתנאי, ארבעה דברים.

ב. ואלו הן הארבעה דברים שלכל תנאי שיהיה תנאי כפול, ושהיה הין שלו קודם ללאו, ושהיה התנאי קודם למעשה, ושהיה התנאי דבר שאפשר לקימו. ואם חסר התנאי אחד מהן הרי התנאי בטל, וכאלו אין שם תנאי כלל; אלא תהיה זו מקדשת או מגרשת ויתקיים המקח או המתנה מיד, וכאלו לא התנה כלל, הואיל וחסר התנאי, אחד מן הארבעה.

ג. פיצד: האומר לאשה אם תתני לי מאתים זוז, הרי את מקדשת לי בדינר זה, ואם לא תתני לי, לא תהי מקדשת, ואחר שהתנה תנאי זה, נתן לה הדינר הרי התנאי קיים, והרי זו מקדשת על תנאי; ואם נתנה לו מאתים זוז, הרי זו מקדשת, ואם לא נתנה, אינה מקדשת.

ד. אבל אם אמר לה הרי את מקדשת לי בדינר זה, ונתן הדינר בידה, והשלים התנאי ואמר אם תתני לי מאתים זוז, תהי מקדשת, ואם לא תתני לי, לא תהי מקדשת הרי התנאי בטל, מפני שהקדים המעשה ונתן לידה ואחר כך התנה, ואף על פי שהכל, בתוך כדי דבור; והרי זו מקדשת מיד, ואינה צריכה לתן לו כלום.

ה. וכן אם אמר לה אם תתני לי מאתים זוז, הרי את מקדשת לי בדינר זה, ואחר כך נתן הדינר לידה הרי התנאי בטל, מפני שלא כפל תנאו, שהרי לא אמר לה ואם לא תתני, לא תהי מקדשת; והרי זו מקדשת מיד, ואינה צריכה לתן לו כלום.

ו. וכן אם אמר לה אם לא תתני לי מאתים זוז, לא תהי מקדשת לי, ואם תתני לי מאתים זוז, הרי את מקדשת לי בדינר זה, ואחר כך נתן הדינר לידה הרי התנאי בטל, מפני שהקדים לאו להין; והרי זו מקדשת מיד, ואינה צריכה לתן.

ז. וכן אם אמר לה אם תעלי לרקיע, או תרדי לתהום, הרי את מקדשת לי בדינר זה, ואם לא תעלי לרקיע, ולא תרדי לתהום, לא תהי מקדשת, ואחר כך נתן הדינר בידה הרי התנאי בטל, והרי היא מקדשת מיד: שהדבר ידוע שאי אפשר לה לקיים תנאי זה, ואין זה אלא כמפליגה בדברים דרך שחוק והתל.

ח. הרי שהתנה בדבר שאפשר לעשותו, אלא שהתורה אסרה אותו כגון שאמר לאשה אם תאכלי חלב ודם, הרי את מקדשת לי בדינר זה, ואם לא תאכלי, לא תהי מקדשת, אם תאכלי בשר חזיר, הרי זה גטיך, ואם לא תאכלי, לא יהא גט, ואחר שהתנה נתן הדינר או הגט בידה הרי התנאי קיים; ואם עברה ואכלה, תהיה מקדשת או מגרשת, ואם לא אכלה, אינה מקדשת ואינה מגרשת. ואין אומרים בזה, הרי התנה על מה שכתוב בתורה, שהרי בידה שלא תאכל, ולא תתקדש ולא תתגרש.

ט. ובמה אמרו כל המתנה על מה שכתוב בתורה, תנאו בטל חוץ מדבר שבממון: כגון שקדש או גרש או נתן או מכר על תנאי שהוא רוצה בתנאו שיזכה עצמו בדבר שלא זכתה לו תורה ומנעה ממנו, או יפטר עצמו בתנאו מדבר שחיבה אותו בו תורה שאומרים לו תנאך בטל, וכבר נתקיימו מעשיך, ואין אתה נפטר מדבר שחיבה אותך בו התורה, ולא תזכה בדבר שמנעה אותך ממנו.

י. פיצד: כגון שקדש אשה על תנאי שאין לה עליו שאר כסות ועונה שאומרים לו כסות ושאר, תנאך קיים מפני שהוא תנאי שבממון. אבל בעונה תנאך בטל, שהתורה חיבה אותך בעונה: והרי זו מקדשת, ואתה חייב בעונתה; ואין בידיך לפטר עצמך בתנאך. וכן כל פיוצא בזה.

יא. וכן המקדש יפת תאר על תנאי שיתעמר בה הרי זו מקדשת, ואין לו להתעמר בה: שהרי התורה מנעה אותו מלהשתעבד בה, אחר שנבעלה; ולא מפני תנאו יזכה בדבר שמנעה אותו תורה, אלא תנאו בטל. וכן כל פיוצא בזה.

יב. התנה על האשה בשעת קדושין, או בשעת גרושין, שתבעל לאביה ולאחיה או לבנה, וכיוצא בזה הרי זה כמי שהתנה עליה שתעלה לרקיע, או שתירד לתהום; ותנאו בטל, שאין בידה שיעברו אחרים ויבואו על הערוה, ונמצא שהתנה בדבר שאין בידה לקימו. וכן כל פיוצא בזה.

יג. אבל אם התנה עליה שיתן לי פלוני חצרו, או שישא בתו לבני, וכיוצא בזה תנאו קיים: שהרי אפשר בידה לקימו, ויתתן לפלוני ממון הרבה, עד שיתן לו חצרו, ועד שישא בתו לבנו שהרי אין כאן עברה. וכן כל פיוצא בזה.

יד. שים אלו הדברים שלתנאים לנגד עיניך תמיד, וכל מקום שאתה שומע המקדש על תנאי כך וכך, או הנותן גט על תנאי כך וכך, או המוכר, או הנותן על תנאי תדע שהתנאי יש בו ארבעה דברים אלו שבארנו, כדי שלא נהיה צריכין לפרש אותן בכל מקום ומקום; ואם חסר אחד מהן, אין כאן תנאי.

טו. יש מקצת גאונים אחרונים שאמרו אין אדם צריך לכפל תנאו, אלא בגטין וקדושין בלבד; אבל בדיני ממון, אינו צריך לכפל. ואין ראוי לסמוך על דבר זה, שפילת התנאי עם שאר הארבעה דברים, מתנאי בני ראובן ובני גד למדו אותן חכמים, "אם-יעברו בני-גד . . . ואם-לא יעברו" (במדבר לב, כט-ל) ותנאי זה, לא היה בגטין ולא בקדושין. וכזה הורו גדולי הגאונים הראשונים, וכן ראוי לעשות.

מז. המקדש על תנאי כשיתקיים התנאי תהיה מקדשת משעה שנתקיים התנאי, לא משעה שנתקדשה.

יז. כיצד: האומר לאשה אם אתן לך מאתים זוז בשנה זו, הרי את מקדשת לי בדינר זה, ואם לא אתן לך, לא תהי מקדשת, ונתן הדינר לידה בניסן, ונתן לה המאתים זוז שהתנה עמה בתשרי הרי זו מקדשת מתשרי; לפיכך אם קדשה שני, קדם שיתקיים התנאי שלראשון הרי זו מקדשת לשני. וכן הדין בגטין, ובממונות בשעה שיתקיים התנאי הוא שיהיה גט, או יתקיים המקח או המתנה.

יח. במה דברים אמורים, בשעה שם תנאי, ולא אמר מעכשו; אבל אם אמר לה, הרי את מקדשת לי מעכשו בדינר זה, אם אתן לך מאתים זוז, ולאחר זמן נתן לה המאתים הרי זו מקדשת למפרע, משעת הקדושין, אף על פי שלא נעשה התנאי, אלא לאחר זמן מרבה; לפיכך אם קדשה אחר, קדם שיעשה התנאי אינה מקדשת. וכן הדין בגטין, ובממונות.

יט. כל האומר מעכשו, אינו צריך לכפל תנאו; ולא להקדים התנאי למעשה, אלא אף על פי שהקדים המעשה, תנאו קיים. אבל צריך להתנות בדבר שאפשר לקימו; ואם התנה בדבר שאי אפשר לקימו הרי זה כמפליג בדברים, ואין שם תנאי. וכל האומר על מנת הרי זה כאומר מעכשו, ואינו צריך לכפל התנאי, ולא להקדימו למעשה.

כ. כיצד: האומר לאשה, הרי את מקדשת לי, על מנת שתתני לי מאתים זוז, הרי זה גטין, על מנת שתתני לי מאתים זוז, הרי חצר זו נתונה לך במתנה, על מנת שתתן לי מאתים זוז הרי תנאו קיים, ונתקדשה האשה, או נתגרשה, וזכה זה בחצר: והם, יתנו המאתים זוז; ואם לא נתנו לא תהיה זו מקדשת, ולא תתגרש זו, ולא יזכה זה בחצר. ואף על פי שלא כפל תנאו, ואף על פי שהקדים המעשה לתנאי, ונתן הקדושין או הגט בידה והחזיק זה בחצר, ואחר כך השלים תנאו: שהרי כשיתקיים התנאי יזכה זה בחצר, ונתקדש זו ותתגרש זו, משעה ראשונה שבה נעשה המעשה, כאלו לא היה שם תנאי כלל.

הלכות אישות פרק ז

א. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי, על מנת שירצה אבי רצה האב, מקדשת; לא רצה, או ששתק, או שמת קדם שישמע הדבר אינה מקדשת. על מנת שלא ימחה אבי שמע ומחה, אינה מקדשת; לא מחה, או שמת הרי זו מקדשת. מת הבן, ואחר כך שמע האב מלמדין את האב שיאמר איני רוצה, כדי שלא יהא שם קדושין, ולא תפל לפני יבם.

ב. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי בזה, על מנת שיש לי מאתים זוז, או בית כור עפר אם יש שם עדים שיש לו, הרי זו מקדשת; ואם אין לו, הרי זו מקדשת מספק שמא יש לו, והוא אומר אין לו כדי לקלקלה.

ג. הרי את מקדשת לי בזה, על מנת שיש לי מאתים זוז, או בית כור עפר במקום פלוני אם יש לו באותו מקום, מקדשת; ואם

אין לו באותו מקום שאמר, הרי זו מקדשת מספק שמה יש לו שם, והוא מתכוון לקלקלה.

ד. הרי את מקדשת לי בזה, על מנת שאראך מאתים זוז, או בית כור עפר הרי זו מקדשת, ויראנה; הראה הזוזים ביד אחרים, או שהראה בית כור עפר בשדה אחרים אינה מקדשת, עד שיראנה משלו. לקח המעות במלוה, או בשתפות, או ששכר השדה, או לקחה באריסות והראה אינה מקדשת, עד שיראנה משלו: שמשמע שאראך, שאראך שעמי לעצמי דבר זה שאמרתי לך.

ה. היה לו בית כור עפר, והיה בו נקעים עמוקים עשרה טפחים, או סלעים גבוהים עשרה טפחים אם היו הנקעים מלאים מים הרי הן כסלעים ואין נמדדין עמו, מפני שאינן ראויין לזריעה; ואם אינן מלאין מים נמדדין עמו, מפני שהן ראויין לזריעה.

ו. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי בזה, על מנת שאין עליך נדרים, ונמצאו עליה אחד משלושה נדרים אלו שלא תאכל בשר, או שלא תשתה יין, או שלא תתקשט במיני צבעונין אינה מקדשת; נמצא עליה נדר חוץ מאלו אף על פי שהוא אומר מקפיד אני אפלו על זה, הרי זו מקדשת. ואם אמר לה, על מנת שאין עליך כל נדר אפלו נמצאת שנדרה שלא תאכל חרובין, אינה מקדשת.

ז. האומר לאשה הרי את מקדשת לי בזה, על מנת שאין ביד מומין, ונמצא בה אחד מן המומין הפוסלין בנשים אינה מקדשת; נמצא בה מום אחר חוץ מאותן המומין אף על פי שאמר מקפיד אני אפלו על זה, הרי זו מקדשת.

ח. ומה הן המומין הפוסלין בנשים כל המומין הפוסלין בכוהנים, פוסלין בנשים; ובהלכות ביאת המקדש, יתבארו כל מומי הכוהנים. ויותר עליהן בנשים ריח הרע, וזיעה, וריח הפה, וקול עבה, ודדין גסין מחברותיה טפח, וטפח בין דד לדד, ונשיכת כלב ונעשה המקום צלקת; ושומה שעל הפדחת, אפלו היתה קטנה ביותר, ואפלו קרובה משער ראשה ואף על פי שאין בה שער, וזו היא השומה שיתרה באשה על הכוהנים.

ט. אבל אם היתה שומה שיש בה שער בשאר הפנים, או שומה גדולה כאיסר אף על פי שאין בה שער הרי זה מום, בין בכוהנים בין בנשים.

י. המקדש אשה סתם, ונמצא בה אחד מן המומין הפוסלין בנשים, או נמצא עליה אחד משלושה נדרים הרי זו מקדשת מספק.

יא. קדשה על מנת שאין עליה נדרים, והיו עליה נדרים, והלכה אצל חכם והתיר לה הרי זו מקדשת; קדשה על מנת שאין בה מומין, והיו בה מומין, והלכה אצל רופא ורפא אותה אינה מקדשת. אבל אם התנה האיש שאין עליו נדרים, ושאין בו מומין, והיו עליו נדרים, והיו בו מומין, והלך אצל חכם והתירו, אצל רופא ורפאו הרי זו מקדשת: שאין לאיש גנאי במומין שפבר נרפאו, ואין האשה מקפדת על זאת.

יב. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי בזה, על מנת שאתן לך מאתים זוז מכאן ועד שלוששים יום אם נתן לה בתוך שלוששים יום, מקדשת; ואם עברו השלושים ולא נתן, אינה מקדשת.

יג. הרי את מקדשת לי בזוים אלו, לאחר שלושים יום אף על פי שנתאכלו המעות בתוך שלושים יום, הרי זו מקדשת לאחר השלושים; ואם חזר בו בתוך השלושים, או חזרה היא אינה מקדשת.

יד. בא שני וקדשה בתוך השלושים יום, הרי זו מקדשת לשני לעולם לפי שבשעה שקדשה השני, לא היתה מקדשת, ותפסו בה קדושי שני, ונעשת אשת איש; ולאחר השלושים יום, כשיבואו קדושי ראשון, ימצאו אותה אשת איש, ונמצא הראשון כמי שקדש אשת איש שאין הקדושין תופסין בה.

טו. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי מעכשיו לאחר שלושים יום בדינר זה, ובא אחר וקדשה בתוך השלושים הרי זו מקדשת מספק לשניהם; לפיכך שניהם נותנין גט, בין בתוך השלושים יום בין לאחר השלושים יום.

טז. הרי את מקדשת לי מעכשיו לאחר שלושים יום, ובא אחר ואמר לה, הרי את מקדשת לי מעכשיו לאחר עשרים יום, ובא אחר ואמר לה, הרי את מקדשת לי מעכשיו לאחר עשרה ימים, אפלו הן מאה על הסדר הזה קדושי כלן תופסין בה; וצריכה גט מפל אחד ואחד, מפני שהיא מקדשת לכלן בספק.

יז. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי חוץ מפלוני, כלומר שלא תאסר עליו, אלא תהיה אשת איש על כל העולם ולפלוני כפנויה הרי זו ספק מקדשת. אבל אם אמר לה, הרי את מקדשת לי, על מנת שתהיי מתרת לפלוני הרי זו מקדשת; ותהיה אסורה על אותו פלוני כשאר העם, מפני שהתנה בדבר שאי אפשר לקימו.

יח. הנותן שתי פרוטות לאשה ואמר לה, הרי את מקדשת לי היום באחת, ובאחת לאחר שאגרשך הרי זו מקדשת; וכשיגרש אותה, תהיה מקדשת עד שיגרש אותה פעם שניה, מן קדושי פרוטה שניה.

יט. אבל האומר לאשה, הרי את מקדשת לי בזה לאחר שאתגיר, לאחר שתתגירי, לאחר שאשתחרר, לאחר שתשתחררי, לאחר שתימות בעליך, לאחר שתמות אחותיך אינה מקדשת, מפני שאינו יכול עתה לקדשה.

כ. האומר ליבמה, הרי את מקדשת לי בזה לאחר שיחלץ לך יבמך הרי זו מקדשת מספק, הואיל ואלו קדשה עתה, היו קדושין תופסין בה מספק.

כא. האומר לחברו, אם ילדה אשתך נקבה, הרי היא מקדשת לי בזה לא אמר פלוס; ואם היתה אשת חברו מעברת והפר העבר, הרי זו מקדשת. ויראה לי, שצריך לחזור ולקדש אותה מאביה אחר שתולד, כדי שיכניס אותה בקדושין שאין בהן דפי.

כב. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי במאה דינר, ונתן לה אפלו דינר אחד הרי זו מקדשת משלקחה הדינר, והוא ישלים לה את השאר: שזה כמי שאמר לה, הרי את מקדשת לי בדינר זה, על מנת שאשלים לך מאה דינר שהיא מקדשת לו מעכשיו.

כג. במה דברים אמורים, בשאמר לה במאה דינר סתם. אבל אם פרש ואמר לה, הרי את מקדשת לי במאה דינר אלו,

והתחיל למנות לתוך ידה אינה מקדשת עד שישראלים; ואפלו
בדינר האחרון, שניהם יכולים לחזור זה בזה. וכן אם נמצא
מנה חסר דינר, או נמצא מהן דינר נחשת אינה מקדשת. נמצא
בהם דינר רע אם יכולה להוציאו על ידי הדחק, יחליפנו; ואם
לא, אינה מקדשת.

כד. אמר לה, הרי את מקדשת לי בבגדים אלו שהן שווין
חמשים דינר, והיו שלמשי וכיוצא בהן שהאשה מתאנה להן
אם היו שווין חמשים, הרי זו מקדשת משעת לקיחה, ואינן
צריכין שומה בשוק ואחר כך תהיה מקדשת, כדי שתסמך
דעתה; אלא הואיל והן שווין כשאמר לה, הרי זו מקדשת
משעה ראשונה. ואם אינן שווין, אינה מקדשת.

כה. איש ואשה שהיו עסקין בדברי ארוסין, הוא אומר
במאה דינר אקדש אותך, והיא אומרת איני מתקדשת לך אלא
במאתים זוז; והלך זה לביתו, והלכה זו לביתה. ואחר כך
תבעו זה את זה, וקדשו סתם אם האיש תבע את האשה, יעשו
דברי האשה; ואם האשה תבעה את האיש, יעשו דברי האיש.

כו. העושה שליח לקדש לו אשה, והלך השליח וקדשה על
תנאי אינה מקדשת; וכן אם אמר לו לקדשה על תנאי, והלך
וקדשה סתם, או על תנאי אחר, או ששנה את התנאי אינה
מקדשת.

כז. אמר לו קדשה לי במקום פלוני, והלך וקדשה במקום
אחר אינה מקדשת; קדשה לי והרי היא במקום פלוני, והלך
וקדשה במקום אחר הרי זו מקדשת, מפני שמראה מקום הוא
לו.

כח. וכן היא שאמרה לשלוחה, קבל לי קדושי במקום פלוני,
וקבלו לה במקום אחר אינה מקדשת; הרי הבעל במקום פלוני,
וקבל לה במקום אחר הרי זו מקדשת, מפני שמראה מקום היא
לו.

כט. המקדש את האשה וחזר בו מיד, הוא או היא אף על פי
שחזרו בתוך כדי דבור אין חזרתם כלום, והרי היא מקדשת.
המקדש על תנאי, וחזר אחר כמה ימים ובטל התנאי אף על
פי שבטלו בינו לבינה שלא בפני עדים בטל התנאי, והרי היא
מקדשת סתם.

ל. וכן אם היה התנאי מן האשה, ובטלה אותו אחר כן בינה
לבינו בטל התנאי; לפיכך המקדש על תנאי וכןס סתם, או בעל
סתם הרי זו צריכה גט, אף על פי שלא נתקיים התנאי, שמה
בטל התנאי, כשבעל או כשכנס.

לא. וכן המקדש בפחות מפרוטה, או במלוה, וחזר ובעל
סתם בפני עדים צריכה גט, שעל בעילה זו סמך לא על אותן
הקדושין הפסולין: חזקה היא שאין אדם מישראל הכשרים
עושה בעילתו בעילת זנות, והרי בידו עתה לעשותה בעילת
מצוה.